

Тетяна В. Колесник¹, Сергій В. Бондарчук²

МЕХАНІЗМ СТИМУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ З УРАХУВАННЯМ РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ

Обґрунтовано необхідність розробки диференційованих підходів, які враховують унікальну сировинну базу, наявність трудових ресурсів, стан інфраструктури та спеціалізацію кожного регіону. Це дозволить максимально реалізувати потенціал територій та забезпечити збалансований регіональний розвиток. Доведено, що індекс інфляції та індекс девальвації мають значний вплив на індекс промислового виробництва переробної галузі. Модель показала, що зниження індексу інфляції на 1% може призвести до зростання індексу промислового виробництва переробної галузі на 2,93%, а зміна індексу девальвації на 1% може збільшити цей показник на 0,17%. Це свідчить про чутливість галузі до макроекономічної стабільності та необхідність врахування цих чинників при розробці стимулюючих механізмів. Проаналізовано динаміку ВВП переробної галузі, що демонструє зростання. Виявлено зростання кількості зареєстрованих юридичних осіб та обсягів капітальних інвестицій у переробну промисловість, що вказує на потенціал для розвитку. Однак, фінансові результати підприємств характеризуються нестабільністю, а використання деяких інноваційних технологій (наприклад, хмарних обчислень) демонструє коливання. Запропоновано, що ефективний механізм стимулювання повинен включати поєднання фінансових, інституційних, інформаційних та кадрових інструментів. Особлива увага має приділятися дерегуляції та покращенню бізнес-клімату для залучення інвестицій. Дослідження враховує сучасні виклики та можливості для переробної промисловості. Результати дослідження можуть бути використані органами державної влади та місцевого самоврядування при формуванні та реалізації державної промислової та регіональної політики, розробці програм розвитку переробної промисловості. Рекомендації сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності національної продукції, залученню інвестицій, створенню нових робочих місць та сталому соціально-економічному розвитку регіонів України.

Ключові слова. Механізм, стимулювання, національна переробна промисловість, регіональні особливості, економіка, ефективність, конкурентоспроможність.

Рис. 13. Табл. 23. Літ. 12.

DOI: 10.32752/1993-6788-2025-1-288-70-94

Tetiana Kolesnyk, Serhii Bondarchuk

MECHANISM FOR STIMULATING THE NATIONAL PROCESSING INDUSTRY, TAKING INTO ACCOUNT REGIONAL CHARACTERISTICS

The need to develop differentiated approaches that take into account the unique raw material base, the availability of labor resources, the state of infrastructure and the specialization of each region is substantiated. This will allow the maximum realization of the potential of the territories and ensure balanced regional development. It is proven that the inflation index and the devaluation index have a significant impact on the industrial production index of the processing industry. The model showed that a decrease in the inflation index by 1% can lead to an increase in the industrial production index of the processing industry by 2.93%, and a change in the devaluation index by 1% can increase this indicator by 0.17%. This indicates the sensitivity of the industry to macroeconomic stability and the need to take these factors into account when developing incentive mech-

¹ Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia. Ukraine.

² Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia. Ukraine.

anisms. The dynamics of the GDP of the processing industry are analyzed, which demonstrates growth. An increase in the number of registered legal entities and the volume of capital investments in the processing industry is revealed, which indicates the potential for development. However, the financial results of enterprises are characterized by instability, and the use of some innovative technologies (for example, cloud computing) shows fluctuations. It is proposed that an effective incentive mechanism should include a combination of financial, institutional, information and personnel instruments. Special attention should be paid to deregulation and improvement of the business climate to attract investments. The study takes into account modern challenges and opportunities for the processing industry. The results of the study can be used by state authorities and local governments in the formation and implementation of state industrial and regional policy, development of programs for the development of the processing industry. The recommendations will contribute to increasing the competitiveness of national products, attracting investments, creating new jobs and sustainable socio-economic development of the regions of Ukraine.

Keywords. Mechanism, incentives, national processing industry, regional characteristics, economy, efficiency, competitiveness.

Peer-reviewed, approved and placed: 11.06.2025.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження механізму стимулювання національної переробної промисловості з урахуванням регіональних особливостей полягає у його здатності забезпечити економічну безпеку та стійкість країни через зменшення імпоротної залежності та створення доданої вартості. Це дослідження є ключовим для регіонального розвитку, сприяючи створенню робочих місць, залученню інвестицій та ефективному використанню місцевих ресурсів. Воно також стимулює інноваційний розвиток і підвищує конкурентоспроможність продукції, що є важливим у контексті євроінтеграційних процесів. Зрештою, це сприяє підвищенню соціального рівня життя та зменшенню міграції, що робить його критично важливим для сталого розвитку України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз наукових публікацій щодо механізму стимулювання національної переробної промисловості з урахуванням регіональних особливостей виявляє широкий консенсус серед дослідників щодо критичної важливості цієї теми для України. Багато робіт підкреслюють необхідність розвитку переробної галузі для зміцнення економічної безпеки, створення доданої вартості та забезпечення зайнятості [5; 7].

Дослідники активно аналізують існуючі фінансові, податкові та інституційні інструменти стимулювання, виявляючи їхні сильні та слабкі сторони [8]. Ключовим аспектом, що проходить червоною ниткою через більшість публікацій, є наголос на регіональному вимірі. Автори підкреслюють, що ефективні механізми стимулювання повинні враховувати унікальну ресурсну базу, трудовий потенціал та інфраструктурну забезпеченість кожного регіону [11-12]. Це дозволяє оптимізувати використання місцевих ресурсів та сприяти більш збалансованому регіональному розвитку.

У публікаціях також ідентифікуються ключові проблеми, що перешкоджають розвитку галузі, такі як дефіцит інвестицій, застарілі технології та недосконалість законодавчої бази [4; 6]. Як рішення пропонується низка заходів: від пільгового кредитування та податкових

стимулів до розвитку індустріальних парків та покращення бізнес-клімату. Багато авторів звертаються до міжнародного досвіду, адаптуючи успішні моделі до українських реалій [1-2; 9-10].

Загалом, аналізовані публікації свідчать про те, що наукова спільнота активно працює над пошуком ефективних рішень для розвитку переробної промисловості, визнаючи її стратегічне значення для економічного зростання України та її успішної інтеграції у світову економіку.

Метою статті є дослідження механізму стимулювання національної переробної промисловості з урахуванням регіональних особливостей.

Основні результати дослідження. Дослідження механізму стимулювання національної переробної промисловості з урахуванням регіональних особливостей розпочинаємо із загальнодержавних економічних показників. За даними міністерства фінансів України прослідуюмо динаміку загального індексу промислового виробництва та індексу промислового виробництва переробної галузі за останні десять років та I півріччя поточного року і темпи його зростання або спаду (табл. 1). Методологія розрахунку індексу базується на використанні даних про динаміку виробництва видів продукції за встановленим постійним набором товарів-представників – найважливіших видів промислової продукції (близько 1000 позицій) [1].

Таблиця 1. Динаміка загального індексу промислового виробництва та індексу промислового виробництва переробної галузі, 2015-I півріччя 2025 р., за даними Державної служби статистики України

Роки	Індекс промислового виробництва, %	Темп зростання, (спадання), в.п.	Індекс промислового виробництва, переробна промисловість, %	Темп зростання, (спадання), в.п.
2015	98,40	15,60	0,00	
2016	103,10	4,70	102,50	
2017	97,10	-6,00	101,40	-1,10
2018	95,30	-1,80	90,20	-11,20
2019	91,70	-3,60	93,90	3,70
2020	104,50	12,80	101,30	7,40
2021	97,80	-6,70	98,80	-2,50
2022	55,30	-42,50	52,50	-46,30
2023	123,80	68,50	128,90	76,40
2024	93,90	-29,90	91,00	-37,90
2025, I півріччя	89,10	-4,80	92,10	1,10

Як бачимо, спадання загального індексу промислового виробництва на 4,80 в.п. у порівнянні з 2024 р., а індекс промислового виробництва переробної галузі навпаки за цей період зріс на 1,10 в.п.

Візуалізація динамічного ряду загального індексу промислового виробництва та індексу промислового виробництва переробної галузі за останні десять років та I півріччя поточного року представлена на рис. 1.

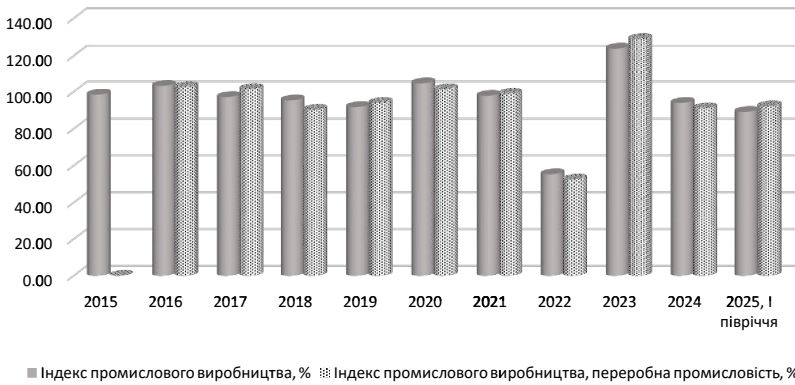

Рис. 1. Динаміка загального індексу промислового виробництва та індексу промислового виробництва переробної галузі, 2015-I півріччя 2025 р., за даними Державної служби статистики України

Далі, характеристика індексу інфляції. Індекс інфляції (індекс споживчих цін) – показник, що характеризує зміни загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невикористаного споживання. Індекс інфляції в Україні у червні 2025 р. склав 100,8 %.

Динамічний ряд загальнодержавного індексу інфляції та індексу інфляції Вінницької області за останні десять років та I півріччя поточного року представлено табл. 2.

Таблиця 2. Динаміка загальнодержавного індексу інфляції та індексу інфляції Вінницької області, 2015-I півріччя 2025 р., за даними Державної служби статистики України

Роки	Україна		Вінницька область	
	Індекс інфляції (індекс споживчих цін), %	Темп зростання, (спадання), в.п.	Індекс інфляції (індекс споживчих цін), %	Темп зростання, (спадання), в.п.
2015	143,30	18,40	138,80	15,50
2016	112,40	-30,90	110,00	-28,80
2017	113,70	1,30	113,00	3,00
2018	109,80	-3,90	109,00	-4,00
2019	104,10	-5,70	102,40	-6,60
2020	105,00	0,90	102,90	0,50
2021	110,00	5,00	108,70	5,80
2022	126,60	16,60	124,30	15,60
2023	105,10	-21,50	104,40	-19,90
2024	112,00	6,90	111,20	6,80
2025, I півріччя	106,50	-5,50	104,50	-6,70

Бачимо зниження загальнодержавного індексу інфляції та індексу інфляції Вінницької області за I півріччя 2025 р. на 5,50 в.п. та 6,7 в.п. відповідно. Хоча в минулих роках відбувалося зростання цього показника.

Графічно динамічний ряд загальнодержавного індексу інфляції та індексу інфляції Вінницької області за останні десять років та I півріччя поточного року представлено на рис. 2.

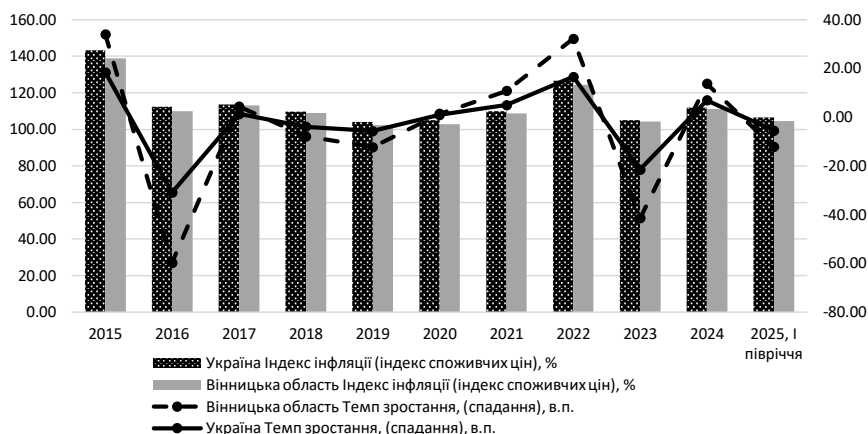

Рис. 2. Динаміка загальнодержавного індексу інфляції та індексу інфляції Вінницької області, 2015-I півріччя 2025 р., за даними Державної служби статистики України

Разом із загальним індексом інфляції в аналітичних цілях використовується також базовий індекс інфляції, методика розрахунку якого дещо відрізняється від основного індексу. Базовий індекс інфляції в Україні у червні 2025 р. склав 100,3 %. Динамічний ряд індексу інфляції та базового індексу інфляції за останні десять років та I півріччя поточного року представлено в табл. 3.

Таблиця 3. Динаміка індексу інфляції та базового індексу інфляції, 2015-I півріччя 2025 р., за даними Державної служби статистики України

Роки	Україна			
	Індекс інфляції (індекс споживчих ціл), %	Базовий індекс інфляції (базовий індекс споживчих ціл), %	Темп зростання, (спадання), в.п.	Відхилення базового індексу інфляції (базовий індекс споживчих ціл) від індексу інфляції (індекс споживчих ціл), в.п.
2015	143,30	134,70	11,90	-8,60
2016	112,40	105,80	-28,90	-6,60
2017	113,70	109,50	3,70	-4,20
2018	109,80	108,70	-0,80	-1,10
2019	104,10	103,90	-4,80	-0,20
2020	105,00	104,50	0,60	-0,50
2021	110,00	107,90	3,40	-2,10
2022	126,60	122,60	14,70	-4,00
2023	105,10	104,90	-17,70	-0,20
2024	112,00	110,70	5,80	-1,30
2025, I півріччя	106,50	104,70	-6,00	-1,80

Зниження базового індексу інфляції в I півріччі поточного року в порівнянні з 2024 р. на 6 в.п, та зниження в поточному періоді на 1,80 в.п. в порівнянні з індексом інфляції.

Графічно динамічний ряд індексу інфляції та базового індексу інфляції за останні десять років та I півріччя поточного року представлено на рис. 3.

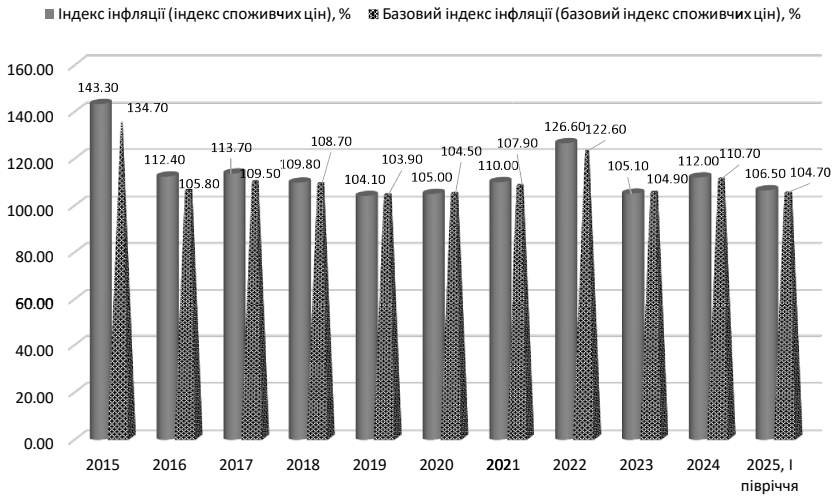

Рис. 3. Динаміка індексу інфляції та базового індексу інфляції, 2015-I півріччя 2025 р., за даними Державної служби статистики України

Далі, аналізуємо та порівнюємо загальнодержавний індекс реальної заробітної плати та індекс реальної заробітної плати Вінницької області за останні сім років та січень 2022 р. Індекс реальної заробітної плати - показник, що характеризує зміну купівельної спроможності номінальної заробітної плати (табл. 4).

Таблиця 4. Динаміка загальнодержавного індексу реальної заробітної плати та індексу реальної заробітної плати Вінницької області, 2015-січень 2022 р., за даними Державної служби статистики України

Роки	Україна		Вінницька область	
	Індекс реальної заробітної плати, %	Темп зростання, (спадання), в.п.	Індекс реальної заробітної плати, %	Темп зростання, (спадання), в.п.
2015	90,10	3,60	93,10	5,90
2016	106,50	16,40	106,50	13,40
2017	118,90	12,40	130,20	23,70
2018	109,70	-9,20	111,50	-18,70
2019	111,40	1,70	112,40	0,90
2020	110,20	-1,20	111,50	-0,90
2021	112,00	1,80	116,00	4,50
січень 2022 р.	82,50	-29,50	80,40	-35,60

Як бачимо, деякі динамічні зміни загальнодержавного індексу реальної заробітної плати та індексу реальної заробітної плати Вінницької області, але аналізування та порівняння є досить обмеженим в зв'язку з відомими агресивними подіями.

Ілюстративно динаміку загальнодержавного індексу реальної заробітної плати та індексу реальної заробітної плати Вінницької області за останні сім років та січень 2022 р. зображено на рис. 4.

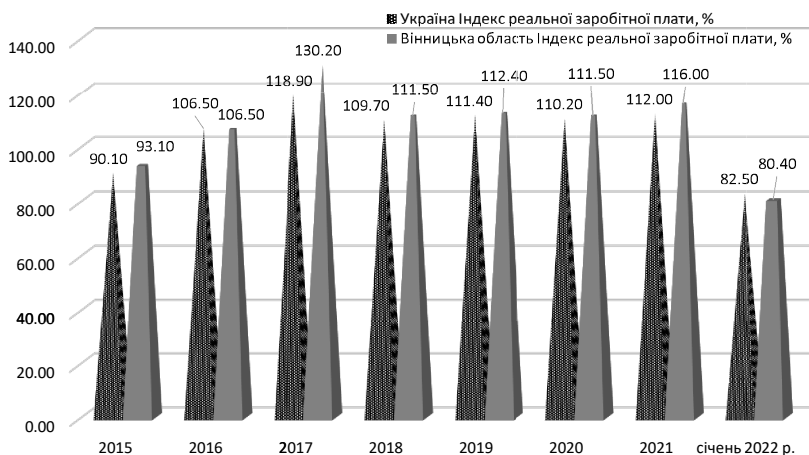

Рис. 4. Динаміка загальнодержавного індексу реальної заробітної плати та індексу реальної заробітної плати Вінницької області, 2015-січень 2022 р., за даними Державної служби статистики України

Наступне – аналізування індексу девальвації. Девальвація – зниження курсу національної валюти по відношенню до інших валют (насамперед – до так званих «твердих валют»), або до золота [4].

Динамічний ряд індексу девальвації за останні десять років та I півріччя поточного року представлено в табл. 5.

Таблиця 5. Динаміка індексу девальвації, 2015- I півріччя 2025 рр., за даними Державної служби статистики України

Роки	Індекс девальвації, %
2015	150,80
2016	112,20
2017	104,50
2018	99,30
2019	85,50
2020	119,40
2021	96,50
2022	134,10
2023	103,90
2024	110,60
2025, I півріччя	99,40

Спостерігаємо динамічне коливання індексу девальвації на що є ряд впливаючих факторів, як загальнодержавного характеру, так і світового рівня. Найвищий індекс девальвації в 2015 р. 150,80%, найнижчий 2019 р. 85,50%.

Значення девальвації обчислюється у відсотках – для зручності порівняння девальвації національної валюти з індексом інфляції [1, 4].

Порівняльна таблиця динамічного ряду індексу інфляції і індексу девальвації та їх відхилення за останні десять років та I півріччя поточного року представлено в табл. 6.

Таблиця 6. Динамічний ряд індексу інфляції і індексу девальвації, 2015-I півріччя 2025 рр., за даними Державної служби статистики України

Роки	Індекс інфляції (індекс споживчих цін), %	Індекс девальвації, %	Відхилення +, -, в.п.
2015	143,30	150,80	7,50
2016	112,40	112,20	-0,20
2017	113,70	104,50	-9,20
2018	109,80	99,30	-10,50
2019	104,10	85,50	-18,60
2020	105,00	119,40	14,40
2021	110,00	96,50	-13,50
2022	126,60	134,10	7,50
2023	105,10	103,90	-1,20
2024	112,00	110,60	-1,40
2025, I півріччя	106,50	99,40	-7,10

Як бачимо найвищий індекс інфляції в 2015 р. 143,30% та індекс девальвації 150,80%, а найнижчий 2019 р. 104,10% та 85,50% відповідно. Хоча інфляція та девальвація – це різні процеси, вони можуть бути взаємопов'язані. Інфляція може призвести до девальвації, якщо центральний банк не вживає заходів для стабілізації валютного курсу. З іншого боку, девальвація може посилити інфляцію, оскільки імпорتنі товари стають дорожчими. І як наслідок такого процесу вплив на загальний індекс промислового виробництва та індекс промислового виробництва переробної галузі, як у випадку нашого дослідження [1, 4].

Графічне представлення динамічного ряду індексу інфляції і індексу девальвації за останні десять років та I півріччя 2025 рр. на рис. 5.

Наступне – представимо виробничу регресійну модель лінійної залежності індексу промислового виробництва, переробної промисловості від індексу інфляції (індексу споживчих цін) та індексу девальвації. Статистична інформація та динаміка цих показників представлена попередньо (табл. 1 та табл. 6).

Для обробки даних користуємося електронними таблицями Microsoft Excel та вбудованими статистичними функціями CORREL та LINEST. Внаслідок проведеного обчислення отримано парні коефіцієнти кореляції:

- індекс інфляції (індекс споживчих цін) суттєво впливає на індекс промислового виробництва, переробної галузі, парний коефіцієнт кореляції 0,93;

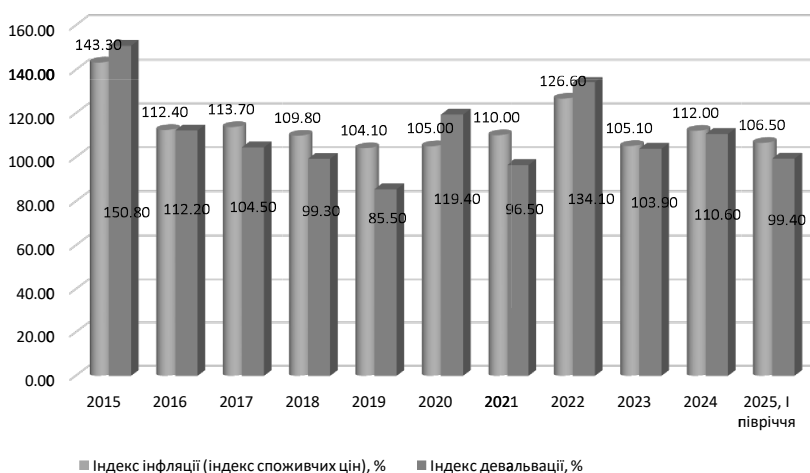

Рис. 5. Динамічний ряд індексу інфляції і індексу девальвації, 2015-I півріччя 2025 рр., за даними Державної служби статистики України

- індекс девальвації дещо менший вплив ніж попередній фактор, але також значний вплив на індекс промислового виробництва, переробної галузі, парний коефіцієнт кореляції 0,79.

Отриманий коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,87$, свідчить про тісну пряму залежність досліджуваних факторів та результативного показника індексу промислового виробництва, переробної промисловості, варіація індексу промислового виробництва, переробної промисловості на 87,49% залежить від факторних ознак введених в регресійну виробничу модель. Розрахункове значення критерію Фішера (27,98) вище його табличного значення. Виробнича модель адекватна, якісна та прогнозна на майбутній період (табл. 7).

Таблиця 7. Статистичні коефіцієнти виробничої регресійної моделі лінійної залежності індексу промислового виробництва переробної галузі від індексу інфляції (індексу споживчих цін) та індексу девальвації, 2015- I півріччя 2025 рр., розрахунки авторів

	a_2	a_1	a_0
	0,17	-2,93	400,45
	0,47	0,74	46,53
R^2	0,87	13,35	#Н/Д
$F_{розр}$	27,98	8,00	#Н/Д
	9977,67	1426,63	#Н/Д

Отримані параметри рівняння дають можливість записати виробничу лінійну регресію індексу промислового виробництва переробної галузі в математичному вигляді:

$$Y_p = 400,45 - 2,93 X_1 + 0,17 X_2$$

Кожен коефіцієнт виробничого рівняння вказує на зміну результативної ознаки, тобто із зміною фактора на одиницю результат змінюється. В даному разі при зниженні індексу інфляції (індексу споживчих цін) на 1% можливе зростання індексу промислового виробництва переробної галузі на 2,93%, і при зміні індексу девальвації на 1% досліджуваний результативний показник може зрости на 0,17%. Вільний член a_0 економічного змісту немає. Розуміємо досить вузький, примітивний аналіз, тому при поглибленому вивченні впливу факторних ознак на індекс промислового виробництва переробної галузі детально обирається ряд чинників зовнішніх, внутрішніх та проводиться детальний кореляційно-регресійний аналіз.

Все ж за виробничою лінійною регресійною моделлю індексу промислового виробництва переробної галузі сформовано представлений попередньо динамічний ряд результативного показника та розрахований його теоретичний рівень (табл. 8).

Таблиця 8. Фактичні та теоретичні значення індексу промислового виробництва, переробна галузі, 2015- I півріччя 2025 рр., за даними Державної служби статистики України та розрахунків авторів

Роки	Індекс промислового виробництва, переробна промисловість, %	Теоретичне значення індексу промислового виробництва, переробна промисловість, %
2015	0,00	6,10
2016	102,50	90,10
2017	101,40	84,99
2018	90,20	95,53
2019	93,90	109,89
2020	101,30	113,01
2021	98,80	94,47
2022	52,50	52,20
2023	128,90	110,09
2024	91,00	91,00
2025, I півріччя	92,10	105,22

Враховуючи що модель якісна, адекватна, як попередньо зазначено, то подальшому можливе прогнозування індексу промислового виробництва, переробна галузі на короткостроковий та довгостроковий періоди, але при поглибленому, детальному виборі прогнозних факторних ознак.

Графічне представлення фактичних та теоретичних значень індексу промислового виробництва, переробна галузі за останній досліджуваний період показано на рис. 6.

Наступний блок обраної теми дослідження – вивчення, порівняння економічних показників в системі народного господарства України. Опрацювання загальнодержавних економічних показників проводимо на основі статистичного щорічника Україна за останній період [6].

Виробництво та розподіл валового внутрішнього продукту за видом економічної діяльності переробна галузь за останні вісім років представлено табл. 9.

Рис. 6. Фактичні та теоретичні значення індексу промислового виробництва, переробна галузі, 2015- I півріччя 2025 рр., за даними Державної служби статистики України та розрахунків авторів

Таблиця 9. Виробництво та розподіл валового внутрішнього продукту за видом економічної діяльності переробна галузь, 2010-2023 рр., за даними Державної служби статистики України

Виробництво та розподіл валового внутрішнього продукту за видами економічної діяльності, млн. грн.									Відхилення	
Переробна промисловість	2010	2015	2018	2019	2020	2021	2022	2023	+, -	%
Виробництво валового внутрішнього продукту	810843	1206047	2060485	2142939	2124480	2822869	2109028	22126674	21315831	2728,848
Оплата праці найманих працівників	95678	132968	231364	258311	260402	315464	266088	276338	180660	288,8208
Валовий прибуток, змішаний дохід	48378	97161	177481	169200	164457	242352	134471	140442	92064	290,3014

Спостерігається зростання валового внутрішнього продукту переробної галузі в 2023 р. у порівнянні з 2010 р. на 21315831 млн. грн.. Оплата праці найманих працівників та валовий прибуток також зросли в 2,88 рази та 2,90

раз. Один із факторів, що вплинуло на зростання економічних показників економіки України – зростання кількості зареєстрованих юридичних осіб переробної промисловості особливо за останні три роки на 4845 одиниць або 6,32% (табл. 10).

Таблиця 10. Кількість зареєстрованих юридичних осіб переробної промисловості, 2022-2024 рр., за даними Державної служби статистики України

Кількість зареєстрованих юридичних осіб за видами економічної діяльності, одиниць				Відхилення	
Галузь	Роки			+, -	%
	2022	2023	2024		
Переробна промисловість	76690	78488	81535	4845	106,32

Аналізування капітальних інвестицій в переробну промисловість свідчить про їх зростання за останній період на 44177,00 млн. грн. або 95,58% (табл. 11).

Таблиця 11. Динаміка величини капітальних інвестицій в переробну промисловість, 2015-2023 рр., за даними Державної служби статистики України

Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності промисловості, млн. грн.								Відхилення	
Роки	2015	2018	2019	2020	2021	2022	2023	+, -	%
Переробна промисловість	46219,00	100870,00	105878,00	84408,00	113275,00	60458,00	90396,00	44177,00	195,58

Автоматизація, цифровізація та диджиталізація економічної діяльності є важливим кроком у стимулюванні національної переробної промисловості. Тому, наступним є аналіз використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах переробної промисловості за останній період (табл. 12).

Таблиця 12. Динаміка використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах переробної промисловості, 2021-2023 рр., за даними Державної служби статистики України

Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах за видами економічної діяльності (відсотків до загальної кількості підприємств)						
Галузь/Роки	Частка кількості підприємств, які					
	мають доступ до мережі Інтернет			купують послуги хмарних обчислень		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Переробна промисловість	90,10	87,30	90,00	9,90	9,40	9,60
Відхилення 2023 р. від 2021 р., в.п.			-0,10			-0,30

Спостерігаємо зниження частки кількості підприємств переробної промисловості, які мають доступ до мережі Інтернет в 2023 р. у порівнянні з 2021 р на 0,10 в.п. та зниження частки кількості підприємств переробної промисловості, які купують послуги хмарних обчислень за цей же період на 0,30 в.п.

Водночас за цей період зростає частка кількості підприємств, які здійснювали електронну торгівлю, у загальній кількості підприємств переробної промисловості на 2,70 в.п. та частка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг), отриманого від електронної торгівлі, у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств переробної промисловості на 1,60 в.п. (табл. 13).

Таблиця 13. Динаміка електронної торгівлі на підприємствах переробної промисловості, 2021-2023 рр., за даними Державної служби статистики України

Електронна торгівля на підприємствах за видами економічної діяльності, %						
Галузь/Роки	Частка кількості підприємств, які здійснювали електронну торгівлю, у загальній кількості підприємств			Частка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг), отриманого від електронної торгівлі, у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Переробна промисловість	5,40	7,20	8,10	3,20	5,90	4,80
Відхилення 2023 р. від 2021 р., в.п.			2,70			1,60

Проаналізуємо структуру балансу промислових підприємств за останні чотири роки (табл. 14).

Таблиця 14. Динаміка структури балансу промислових підприємств, 2020-2023 рр., за даними Державної служби статистики України

Промисловість	Структура балансу підприємств				Відхилення	
	2020	2021	2022	2023	+, -	%
Баланс, млн. грн	3981332,50	4673516,00	4773826,70	5361910,70	1380578,20	134,68
необоротні активи на кінець року, %	45,60	43,90	41,40	41,90	-3,70	×
оборотні активи на кінець року, %	54,30	56,10	58,60	58,10	3,80	×
власний капітал на кінець року, %	21,10	24,80	20,80	20,50	-0,60	×

Бачимо зростання балансу промислових підприємств за останні чотири роки на 1380578,20 млн. грн. або 34,68%. Частка необоротних активів за останній період знизилась на 3,70 в.п., частка власний капіталу у структурі промислових підприємств також знизилась н 0,60 в.п. А от, частка оборотних активів в структурі балансу, які при аналізуванні фінансового стану та управління підприємством є важливим інструментом за останні чотири роки зросла на 3,80 в.п., висока частка оборотних активів може вказувати на ефективне управління, але також може свідчити про невикористаний потенціал у довгострокових інвестиціях.

Аналізуємо фінансові результати до оподаткування промислових підприємств за останній досліджуваний період (табл. 15).

Таблиця 15. Динаміка фінансових результатів до оподаткування промислових підприємств, 2010-2023 рр., за даними Державної служби статистики України

Фінансові результати до оподаткування підприємств за видами економічної діяльності, млн. грн.						Відхилення		
Промисловість	2010	2015	2020	2021	2022	2023	+, -	%
фінансовий результат (сальдо)	31221,10	-181360,90	-22289,60	449515,30	-228844,30	105343,70	74122,60	337,41
прибуток	68933,10	90315,90	210676,80	541747,40	234309,40	363301,80	294368,70	527,04
збиток	37712,00	271676,80	232966,40	92232,10	463153,70	257958,10	220246,10	684,02
питома вага підприємств, які отримали збиток	44,70	28,90	29,10	29,00	37,60	31,00	-13,70	X

Як бачимо фінансовий результат промислових підприємств за останній період зріс на 74122,60 млн. грн або в 3,37 рази. Питома вага промислових підприємств, які отримали збиток зменшилась на 13,70 в.п., що є оптимістичним явищем.

Останній крок цього блоку дослідження та порівняння економічних показників промислової галузі в системі народного господарства України – аналіз рентабельності операційної діяльності промислових підприємств (табл. 16).

Таблиця 16. Динаміка рентабельності операційної діяльності промислових підприємств, 2010-2023 рр., за даними Державної служби статистики України

Рентабельність операційної діяльності підприємств за видами економічної діяльності, %							
Галузь/Роки	2010	2015	2020	2021	2022	2023	Відхилення +,-, в.п.
Промисловість	3,50	0,90	3,90	11,20	0,80	4,70	1,20

Як спостерігаємо незначне зростання рентабельності операційної діяльності промислових підприємств за останній період на 1,20 в.п. Найменший рівень рентабельності операційної діяльності промислових підприємств в 2022 р 0,80%, найбільший 11,20% в довоєнний період 2021 р.

Візуально динамічний ряд рентабельності операційної діяльності промислових підприємств за останній період представлено рис. 7.

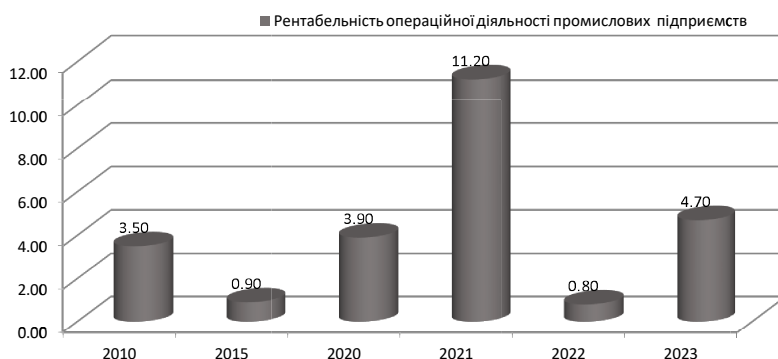

Рис. 7. Динаміка рентабельності операційної діяльності промислових підприємств, 2010-2023 рр., за даними Державної служби статистики України

Подальше вивчення механізму стимулювання національної переробної промисловості з урахуванням регіональних особливостей будемо проводити на основі промислових підприємств Вінницької області за даними Головного управління статистики у Вінницькій області [7-11].

Першочергово проаналізуємо кількість діючих суб'єктів господарювання загалом та промислових підприємств регіону за останній період (табл. 17).

Таблиця 17. Кількість діючих суб'єктів господарювання загалом та промислових підприємств Вінницької області, 2023 р., за даними Державної служби статистики України

Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності, 2023 р.					
Показники	Усього, одиниць	У тому числі			
		підприємства		фізичні особи-підприємці	
		одиниць	у відсотках до загальної кількості підприємств	одиниць	у відсотках до загальної кількості фізичних осіб-підприємців
Усього	73106	9262	100,0	63844	100,0
Промисловість	4343	1335	14,40	3008	4,70

Виділяємо, що промислові підприємства Вінницької області займають 14,40% в загальній кількості підприємств регіону, а фізичні особи-підприємці 4,70%.

Для деталізації проаналізуємо динамічний ряд кількості діючих суб'єктів господарювання загалом та промислових підприємств регіону за останній період (табл. 18).

Таблиця 18. Динаміка кількості діючих суб'єктів господарювання загалом та підприємств промисловості Вінницької області, 2019-2023, за даними Державної служби статистики України

Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності, 2019-2023 рр.						Відхилення	
Показники	2019	2020	2021	2022	2023	+, -	%
Всього, одиниць	70239	69980	68102	65869	73106	2867	104,08
Промисловість	4754	4538	4222	3939	4343	-411	91,35
Частка суб'єктів господарювання промисловості в загальній кількості діючих суб'єктів господарювання, %	6,77	6,48	6,20	5,98	5,94	-0,83	X

Відмічаємо зменшення промислових підприємств регіону на 411 одиниць або 8,65%, а також частки суб'єктів господарювання промисловості в загальній кількості діючих суб'єктів господарювання на 0,83 в.п. В той же час загальна кількість діючих суб'єктів господарювання регіону зросла на 2867 одиниць або 4,08%.

Динаміка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання та промислових підприємств за останній період представлена табл. 19.

Таблиця 19. Динаміка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання та промислових підприємств Вінницької області, 2019-2023 рр., за даними Державної служби статистики України

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності, тис. грн.						Відхилення	
Показники	2019	2020	2021	2022	2023	+, -	%
Всього, тис. грн.	228227023,00	237287193,90	326267846,40	272966282,30	358961303,80	130734280,80	157,28
Промисловість	85820381,50	89776762,40	104338589,20	109667259,50	139491271,00	53670889,50	162,54

Спостерігається зростання обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання та промислових підприємств регіону на 57,28% та 662,54% відповідно.

Блоком табл. 20 представлено динамічний ряд фінансових результатів до оподаткування всіх підприємств та промислових підприємств регіону за останнє п'ятиріччя.

Таблиця 20. Динаміка фінансових результатів до оподаткування всіх підприємств та промислових підприємств Вінницької області, 201-2023 рр., за даними Державної служби статистики України

Фінансові результати до оподаткування підприємств за видами економічної діяльності, тис. грн.					
Галузь	2019				
	Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, тис. грн	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн
Всього	1558783,60	76,10	21288220,20	22,80	4030204,80
Промисловість	6583325,60	75,40	8109010,20	22,60	8090146,80
2020					
Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, тис. грн	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток		
	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн	
16162962,40	76,40	21634434,80	22,80	4422108,60	
6771437,80	76,20	8122106,80	22,60	800122,40	
2021					
Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, тис. грн	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток		
	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн	
17187141,00	76,40	21850568,20	23,60	4612117,30	
7074560,00	76,20	7944174,20	23,80	860116,10	
2022					
Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, тис. грн	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток		
	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн	
17011320,00	73,20	21448504,20	26,80	5610115,30	
6977662,20	71,00	7724168,20	29,00	882282,10	
2023					
Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, тис. грн	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток		
	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн	
17835499,00	75,70	23248603,20	24,30	5413104,20	
7180774,40	73,20	8045253,50	26,80	864479,10	

Спостерігаємо динамічні процеси фінансової діяльності підприємств Вінницької області, в тому числі промислових підприємств.

Результатом діяльності суб'єктів господарювання є показник рентабельності. Динаміка рентабельності операційної та всієї діяльності підприємств регіону та промислових підприємств регіону за останні п'ять років представлено табл. 21.

Таблиця 21. Динаміка рентабельності операційної та всієї діяльності підприємств Вінницької області, 2019-2023 рр., за даними Державної служби статистики України

Рентабельність операційної та всієї діяльності підприємств за видами економічної діяльності, % 2019-2023 рр.						
Галузь	2019		2020		2021	
	Рівень рентабельності операційної діяльності підприємств	Рівень рентабельності всієї діяльності підприємств	Рівень рентабельності операційної діяльності підприємств	Рівень рентабельності всієї діяльності підприємств	Рівень рентабельності операційної діяльності підприємств	Рівень рентабельності всієї діяльності підприємств
Всього	11,88	9,6	10,96	9,22	10,8	8,5
Промисловість	9,78	8,82	9,5	8,96	8,9	7,9
2022		2023		В середньому, 2019-2023 рр.		
Рівень рентабельності операційної діяльності підприємств	Рівень рентабельності всієї діяльності підприємств	Рівень рентабельності операційної діяльності підприємств	Рівень рентабельності всієї діяльності підприємств	Рівень рентабельності операційної діяльності підприємств	Рівень рентабельності всієї діяльності підприємств	
9,8	4,6	10,7	5,9	10,83	7,56	
8,2	3,8	9,9	4,4	9,26	6,78	

Відмічаємо коливання рівня рентабельності операційної та всієї діяльності підприємств за останній період, що є виправданим явищем. Найвищий рівень рентабельності операційної діяльності підприємств 11,88% в 2019 р., найнижчий 9,80% в 2022 р. Найвищий рівень рентабельності всієї діяльності підприємств 9,60% в 2019 р., найнижчий 4,60% в 2022 р. Щодо промислових підприємств регіону, то найвищий рівень рентабельності операційної діяльності підприємств 9,90% в 2023 р, найнижчий рівень рентабельності всієї діяльності підприємств 4,40% також в 2023 р.

Графічно усереднені значення рівня рентабельності операційної діяльності підприємств та рівня рентабельності всієї діяльності підприємств представлено рис. 8.

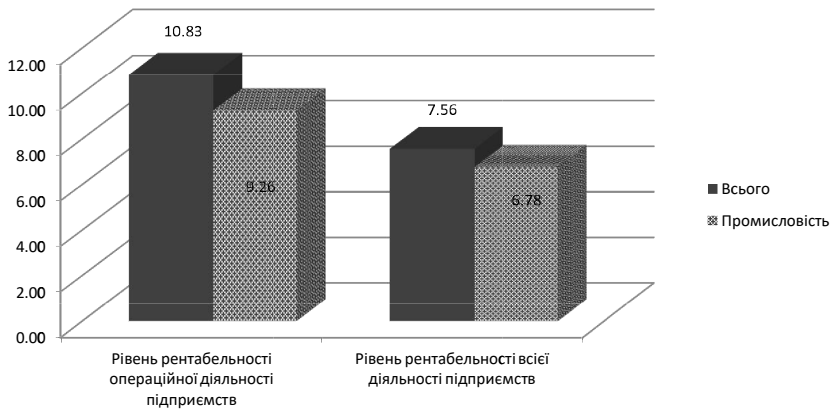

Рис. 8. Рентабельність операційної та всієї діяльності підприємств Вінницької області, 2019-2023 рр., за даними Державної служби статистики України

Наступний блок вивчення механізму стимулювання національної переробної промисловості з урахуванням регіональних особливостей – характеристика діяльності провідних переробних підприємств регіону за останнє п'ятиріччя [12-15].

Для цього обрано три провідних переробних підприємства регіону:

Приватне акціонерне товариство «Вінницька харчосмакова фабрика»	ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»
Товариство з обмеженою відповідальністю «Тульчинський маслосирзавод»	ТОВ «Тульчинський маслосирзавод»
Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат»	ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Показники їхньої діяльності представлені в публічному доступі.

Для вивчення обраної теми були визначені такі показники суб'єктів господарювання:

Чисельність персоналу, осіб
Витрати на оплату праці, тис. грн.
Відрахування на соціальні заходи, тис. грн.
Всього операційних витрат, тис. грн.
Коефіцієнт плинності кадрів, %
Частка витрат на оплату праці в загальних операційних витратах, %
Частка відрахувань на соціальні заходи в загальних операційних витратах, %
Витрати на оплату праці на 1-го середньорічного працівника, тис. грн.
Відрахування на соціальні заходи на 1-го середньорічного працівника, тис. грн.
Середньомісячна заробітна плата 1 працівника, грн.
Середньомісячні витрати на соціальні заходи на 1 працівника, грн.
Історичні показники:
Дохід, тис. грн
Чистий прибуток, тис. грн.
Власний капітал, тис. грн.
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.
Показник результативності та економічної ефективності
Рівень рентабельності, %
Фінансові індикатори
Коефіцієнт поточної ліквідності
Коефіцієнт абсолютної ліквідності
Коефіцієнт швидкої ліквідності
Коефіцієнт автономії
Рентабельність активів (ROA)
Рентабельність власного капіталу (ROE)
Чиста маржа
Коефіцієнт заборгованості.

В результаті обробки даних отримані результати діяльності провідних переробних підприємств Вінницької області за останні п'ять років (табл. 22).

Таблиця 22. Основні показники діяльності провідних переробних підприємств Вінницької області, 2020-2024 рр., за даними компаній

Переробні підприємства Вінницької області	Чисельність персоналу, осіб	Коефіцієнт плинності кадрів, %	Витрати на оплату праці, тис. грн.	Відрахування на соціальні заходи, тис. грн.	Частка витрат на оплату праці в загальних операційних витратах, %	Частка відрахувань на соціальні заходи в загальних операційних витратах, %	Середньомісячна заробітна плата 1 працівника, грн.	Середньомісячні витрати на соціальні заходи на 1 працівника, грн.
ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»	115	4,14	27041,4	5341,2	10,78	2,14	19573,33	3865,05
ТОВ «Тульчинський маслосирзавод»	909	3,95	80802	13372	31,62	5,23	7411,49	1226,56
ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат»	695	2,64	142019,80	30652,6	9,86	2,12	17051,21	3680,18
Максимальне/мінімальне значення показника ефективності діяльності та стимулювання	909	2,64	142019,80	30652,60	31,62	5,23	19573,33	3865,05
Характеристика	Лідер ТОВ «Тульчинський маслосирзавод»	Лідер ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат»	Лідер ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат»	Лідер ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат»	Лідер ТОВ «Тульчинський маслосирзавод»	Лідер ТОВ «Тульчинський маслосирзавод»	Лідер ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика	Лідер ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика

Характеризуємо:

- за чисельністю персоналу лідером є ТОВ «Тульчинський маслосирзавод»;
- найнижчий коефіцієнт плинності кадрів ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» 2,64%, хоча інші досліджувані переробні підприємства мають показники плинності кадрів в межах нормативного значення;
- найбільші витрати на оплату праці ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» 142019,80 тис. грн;
- найбільші відрахування на соціальні заходи ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» 30652,60 тис. грн.
- найбільша частка витрат на оплату праці в загальних операційних витратах та відрахувань на соціальні заходи в загальних операційних витратах ТОВ «Тульчинський маслосирзавод» 31,62% та 5,23% відповідно;
- найбільша середньомісячна заробітна плата 1 працівника та середньомісячні витрати на соціальні заходи на 1 працівника ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» 19573,33 грн. та 3865,05 грн. відповідно.

Тобто, охарактеризовані показники діяльності обраних переробних підприємств Вінницької області показують ступінь стимулювання, мотивації, заохочення, індексу лояльності, взаємодії між суб'єктом господарювання, як юридичною особою, та колективом, персоналом, особою.

Графічно чисельність персоналу та коефіцієнт плинності кадрів провідних переробних підприємств Вінницької області за останні п'ять років представлено на рис. 9.

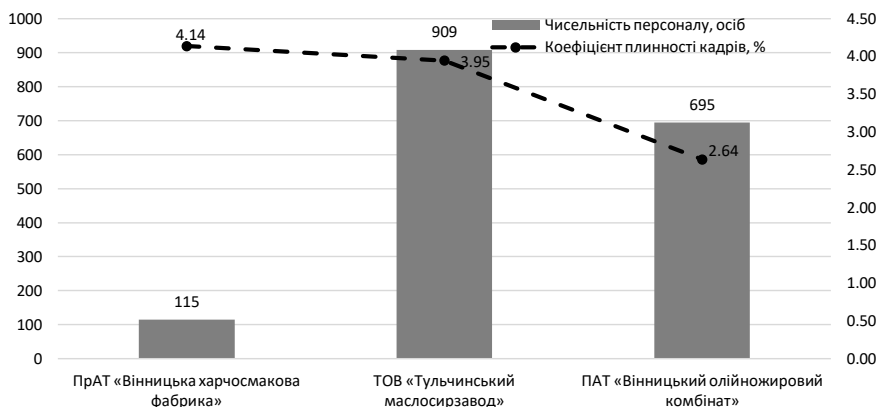

Рис. 9. Чисельність персоналу та коефіцієнт плинності кадрів провідних переробних підприємств Вінницької області, 2020-2024 рр., за даними компанії

Ілюстрація витрат на оплату праці, відрахувань на соціальні заходи та їх частку в загальних операційних витратах переробних підприємств Вінницької області за останні п'ять років представлено на рис.10 та рис. 11.

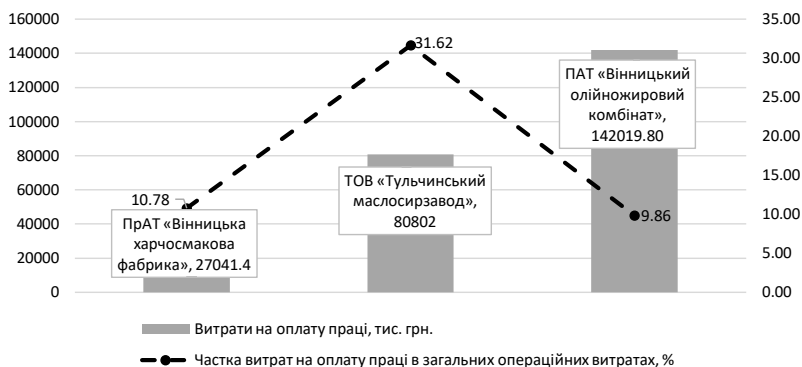

Рис. 10. Динаміка витрат на оплату праці та їх частка в загальних операційних витратах переробних підприємств Вінницької області, 2020-2024 рр., за даними компанії

Візуалізація середньомісячної заробітної плати на 1 працівника та середньомісячних витрат на соціальні заходи на 1 працівника провідних переробних підприємств Вінницької області за останній період представлено рис. 12.

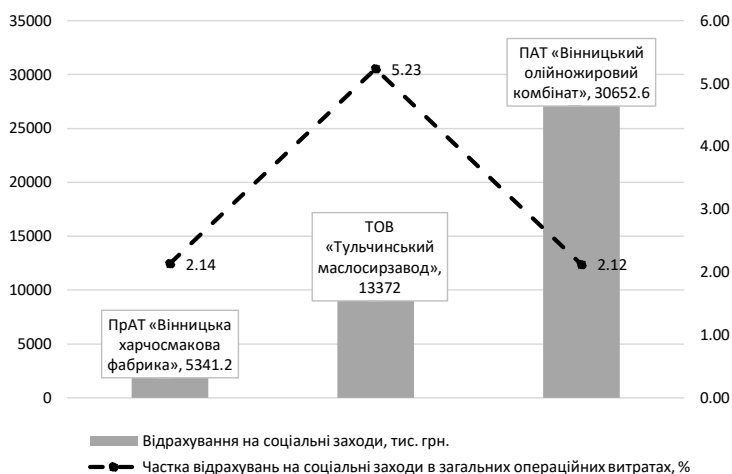

Рис. 11. Динаміка відрахувань на соціальні заходи та їх частка в загальних операційних витратах переробних підприємств Вінницької області, 2020-2024 рр., за даними компаній

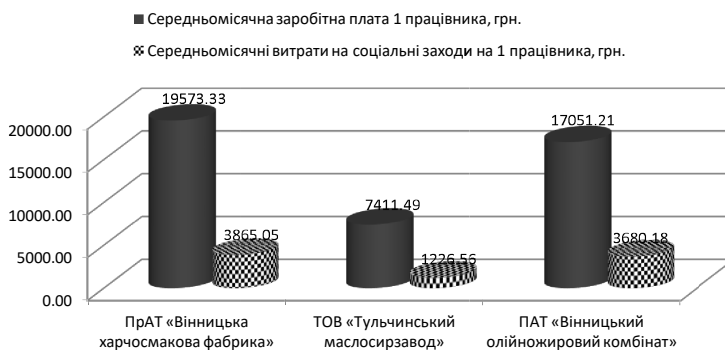

Рис. 12. Динаміка середньомісячної заробітної плати на 1 працівника та середньомісячних витрат на соціальні заходи на 1 працівника провідних переробних підприємств Вінницької області, 2020-2024 рр., за даними компаній

Наостанок характеризуємо показники рентабельності провідних переробних підприємств Вінницької області за останні п'ять років (табл. 23).

Відмічаємо лідера за рівнем рентабельності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» 25,63%.

Графічно представляємо основні показники рентабельності провідних переробних підприємств Вінницької області в динаміці (рис. 13).

Отже, проведений аналіз та вивчення механізму стимулювання національної переробної промисловості з урахуванням регіональних особливостей спонукає до подальшого стратегічного розвитку цієї галузі національної економіки, як галузі з високим потенціалом та можливостями.

Таблиця 23. Основні показники рентабельності провідних переробних підприємств Вінницької області, 2020-2024 рр., за даними компаній

Переробні підприємства Вінницької області	В середньому 2020-2024 рр.			
	Рентабельність активів (ROA)	Рентабельність власного капіталу (ROE)	Чиста маржа	Рівень рентабельності, %
ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»	0,13	0,19	0,08	25,63
ТОВ «Тульчинський маслосирзавод»	0,002	0,01	0,08	20,33
ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат»	0,01	0,03	0,05	11,11
Максимальне значення показника ефективності діяльності та стимулювання	0,13	0,19	0,08	25,63
Характеристика	Лідер ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»	Лідер ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»	Лідери ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»	Лідер ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»

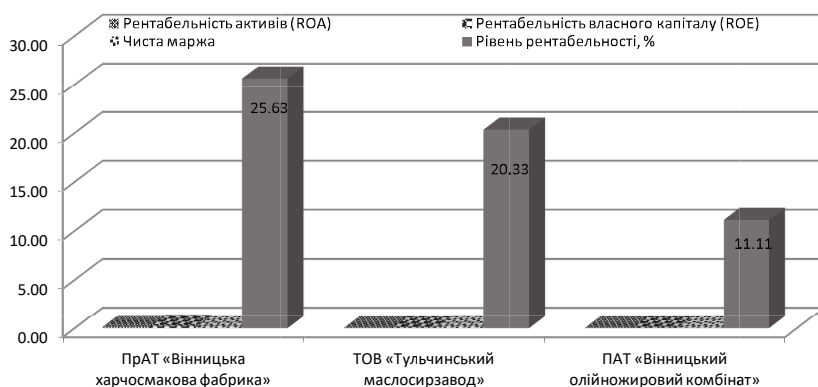

Рис. 13. Основні показники рентабельності провідних переробних підприємств Вінницької області, 2020-2024 рр., за даними компаній

Висновки. Дослідження підтверджує, що розвиток переробної промисловості є критично важливим для економічної безпеки, зростання доданої вартості, забезпечення зайнятості та сталого розвитку України, а також для її євроінтеграційних процесів.

На індекс промислового виробництва переробної галузі суттєво впливають індекс інфляції (коефіцієнт кореляції 0,93) та індекс девальвації (коефіцієнт кореляції 0,79). Модель показує, що зниження індексу інфляції на 1% може призвести до зростання індексу промислового виробництва переробної галузі на 2,93%, а зміна індексу девальвації на 1% може збільшити цей показник на 0,17%. Ефективні механізми стимулювання повинні враховувати унікальні регіональні особливості, такі як ресурсна база, трудовий потенціал та інфраструктурна забезпеченість, що дозволяє оптимізувати використання місцевих ресурсів та сприяти збалансованому регіональному розвитку. Спостерігається зростання ВВП переробної галузі та збільшення кількості зареєстрованих юридичних осіб, а також зростання капітальних інвестицій у переробну промисловість. Проте, фінансові результати підприємств демонструють коливання, а частка підприємств, що мають доступ до інтернету та використовують хмарні обчислення, дещо знизилась, хоча електронна торгівля зростає. Дослідження також ідентифікує загальні проблеми, що перешкоджають розвитку галузі, включаючи дефіцит інвестицій, застарілі технології та недосконалість законодавчої бази. Для стимулювання переробної промисловості пропонується низка заходів, включаючи пільгове кредитування, податкові стимули, розвиток індустріальних парків та покращення бізнес-клімату, а також використання міжнародного досвіду. Таким чином, для подальшого розвитку та стимулювання національної переробної промисловості необхідно розробляти та впроваджувати комплексні механізми, які враховують як макроекономічні чинники, так і специфічні регіональні особливості, а також сприяють модернізації та цифровізації підприємств.

1. Дунаєв І. В., Кушнір В. М. Адаптивність спортивної інфраструктури до сучасних викликів: інтеграція безпекових, демографічних та управлінських парадигм для впровадження на регіональному рівні. Вісник Полтавського державного аграрного університету (Серія «Публічне управління та адміністрування»). 2024. Випуск 2. С. 17-33.

2. Какурінов К. В., Чернікова Н. М., Долина Р. М. Цифрові технології в управлінні маркетинговою діяльністю підприємства. Вісник Полтавського державного аграрного університету (Серія «Економіка, управління та фінанси»). 2024. Випуск 2. С. 36-43.

3. Калініченко А.В. Економіко-математичні методи та моделі. Полтава: ПДАА, 2021. 24 с.

4. Клочан В., Піляєв І., Сидоренко Т., Хомутенко В., Соломко А., Ткачук А. Цифрові платформи як інструмент трансформації стратегічного консультування в публічному управлінні. *Journal of Information Technology Management*. 2021. Т. 13. С. 42–61. DOI: 10.22059/jitm.2021.80736.

5. Ложачевська О. М., Зось-Кіор М. В., Гнатенко І. А. Трансформація стратегії управління змінами конкурентоорієнтованого підприємства шляхом розвитку ефективної диджиталізації в умовах безпекових загроз. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. Т. 9, № 3. С. 299–302.

6. Медвідь В. Ю. Моніторинг соціально-економічного розвитку територіальних громад: теоретико-методичні аспекти. Вісник Полтавського державного аграрного університету (Серія «Публічне управління та адміністрування»). 2024. Випуск 2. С. 62-67.

7. Овчаренко Є. І., Овчаренко П. Є. Класифікація життєво важливих послуг у територіальній громаді в аспекті визначення заходів підвищення стійкості надавачів послуг. Вісник Полтавського державного аграрного університету (Серія «Публічне управління та адміністрування»). 2024. Випуск 2. С. 68-76.

8. Федірець О. В., Зось-Кіор М. В., Гнатенко І. А. Корпоративна соціальна відповідальність в механізмі інклюзивної трансформації суб'єктів агропродовольчої сфери в умовах управління змінами та цифрового маркетингу. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 16. С. 7–14.

9. Ходаківська О., Кобець С., Бачкір І., Мартинова Л., Клочан В., Клочан І., Гнатенко І. Сталий розвиток регіонів: моделювання управління економічною безпекою інноваційного підприємництва. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*. 2022. Т. 9, № 3. С. 31–38. DOI: 10.21833/ijaas.2022.03.005.

10. Gryshchenko I., Ganushchak-Efimenko L., Shcherbak V., Nifatova O., Zos-Kior M., Hnatenko I., Martynova L., Martynov A. Making Use of Competitive Advantages of a University Education Innovation Cluster in the Educational Services Market. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. Vol. 10, No. 2. P. 336–348.

11. Zhyvko Z., Nikolashyn A., Semenets I., Karpenko Y., Zos-Kior M., Hnatenko I., Klymenchukova N., Krakhmalova N. Secure aspects of digitalization in management accounting and finances of the subject of the national economy in the context of globalization. *Journal of Hygienic Engineering and Design*. 2022. Vol. 39. P. 259–269.

12. Zos-Kior M., Shkurupii O., Hnatenko I., Fedirets O., Shulzhenko I., Rubezhanska V. Modeling of the Investment Program Formation Process of Ecological Management of the Agrarian Cluster. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. Vol. 10, No. 1. P. 571–583.

1. Dunaiev I. V., Kushnir V. M. Adaptivnist sportyvnoi infrastruktury do suchasnykh vyklykiv: intehratsiia bezpekovykh, demografichnykh ta upravlinskykh paradyhm dlia vprovadzhenia na rehionalnomu rivni. *Visnyk Poltavskoho derzhavnogo ahrarnoho universytetu (Seriiia «Publichne upravlinnia ta administruvannia»)*. 2024. Vypusk 2. S. 17-33.

2. Kakurinov K. V., Chernikova N. M., Dolyna R. M. Tsyfrovii tekhnologii v upravlinni marketynhovoiu diialnistiu pidpriemstva. *Visnyk Poltavskoho derzhavnogo ahrarnoho universytetu (Seriiia «Ekonomika, upravlinnia ta finansy»)*. 2024. Vypusk 2. S. 36-43.

3. Kalinichenko A.V. *Ekonomiko-matematychni metody ta modeli*. Poltava: PDAA, 2021. 24 s.

4. Klochan V., Piliaiev I., Sydorenko T., Khomutenko V., Solomko A., Tkachuk A. Tsyfrovii plat-formy yak instrument transformatsii stratehichnogo konsultuvannia v publichnomu upravlinni. *Journal of Information Technology Management*. 2021. T. 13. S. 42–61. DOI: 10.22059/jitm.2021.80736.

5. Lozhachevska O. M., Zos-Kior M. V., Hnatenko I. A. Transformatsiia stratehii upravlinnia zminamy konkurentoorientovanoho pidpriemstva shliakhom rozvytku efektyvnoi dydzhytalizatsii v umovakh bezpekovykh zahroz. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*. 2024. T. 9, № 3. S. 299–302.

6. Medvid V. Yu. Monitorynh sotsialno-ekonomichnogo rozvytku terytorialnykh hromad: teoretyko-metodychni aspekty. *Visnyk Poltavskoho derzhavnogo ahrarnoho universytetu (Seriiia «Publichne upravlinnia ta administruvannia»)*. 2024. Vypusk 2. S. 62-67.

7. Ovcharenko Ye. I., Ovcharenko P. Ye. Klasyfikatsiia zhyttievo vazhlyvykh posluh u terytorialnii hromadi v aspekti vyznachennia zakhodiv pidvyshchennia stiikosti nadavachiv posluh. *Visnyk Poltavskoho derzhavnogo ahrarnoho universytetu (Seriiia «Publichne upravlinnia ta administruvannia»)*. 2024. Vypusk 2. S. 68-76.

8. Fedirets O. V., Zos-Kior M. V., Hnatenko I. A. Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist v mekhanizmi inkluzyvnoi transformatsii subiektiv ahroprodovolchoi sfery v umovakh upravlinnia zminamy ta tsyfrovoho marketynhu. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2024. № 16. S. 7–14.

9. Khodakivska O., Kobets S., Bachkir I., Martynova L., Klochan V., Klochan I., Hnatenko I. Stalyi rozvytok rehioniv: modeliuвання upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu innovatsiinoho pidpriemnytstva. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*. 2022. Т. 9, № 3. С. 31–38. DOI: 10.21833/ijaas.2022.03.005.

10. Gryshchenko I., Ganushchak-Efimenko L., Shcherbak V., Nifatova O., Zos-Kior M., Hnatenko I., Martynova L., Martynov A. Making Use of Competitive Advantages of a University Education Innovation Cluster in the Educational Services Market. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. Vol. 10, No. 2. P. 336–348.

11. Zhyvko Z., Nikolashyn A., Semenets I., Karpenko Y., Zos-Kior M., Hnatenko I., Klymenchukova N., Krakhmalova N. Secure aspects of digitalization in management accounting and finances of the subject of the national economy in the context of globalization. *Journal of Hygienic Engineering and Design*. 2022. Vol. 39. P. 259–269.

12. Zos-Kior M., Shkurupii O., Hnatenko I., Fedirets O., Shulzhenko I., Rubezhanska V. Modeling of the Investment Program Formation Process of Ecological Management of the Agrarian Cluster. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. Vol. 10, No. 1. P. 571–583.